

RECI.HR

PORTAL O SEKSUALNOJ I REPRODUKTIVNOJ SVJESNOSTI

Home » TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Umjesto uključenosti cijelog društva sav teret edukacije o mjesečnici prebačen na majke

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE ▾ VRUĆE TEME ▾ ŽIVOT

TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Umjesto uključenosti cijelog društva sav teret edukacije o mjesečnici prebačen na majke

Piše: Anja Kovačević | 30/12/2021

Kroz serijal "To nisu samo oni dani u mjesecu" dotakli smo se mnogih problematika povezanih s menstruacijom. Od menstrualnog siromaštva, teškog dijagnosticiranja određenih bolesti reproduktivnog sustava, pa sve do isključivanja trans, nebinarnih i rodno varijantnih osoba iz diskursa.

Činjenica je da se u hrvatskom obrazovnom sustavu menstruacije dotičemo čisto iz biološke perspektive. Djecu učimo kako do nje dolazi i što se događa u kojem organu, ali ne učimo koliko često treba promijeniti uložak, ne učimo kada je vrijeme za otići ginekologu i ne učimo prepoznati potencijalne zdravstvene probleme. Ne učimo čak ni to da je moguće zatrudnjeti tijekom menstruacije, bez obzira na dobro poznati mit koji tvrdi suprotno. Ne, za sve uistinu važne informacije oko mjesečnice i odrastanja i dalje se oslanjamo na razgovore s prijateljicama, sestrama i mamama.

Žene obavljaju dvostruko više neplaćenog rada

Mama je s [K. obavila razgovor o menstruaciji](#) koji je na oboje ostavio priličnu traumu, mama je bila razlog zbog kojeg je [Martina](#) posumnjala na sindrom policističnih jajnika, a mame i starije sestre su jedine s kojima [djevojčice u romskim naseljima](#) najviše razgovaraju o mjesečnici, pogotovo one koje ne idu u školu. Prema UN Women, žene obavljaju dva i pol puta više neplaćenog rada od muškaraca. U taj neplaćeni rad se ubrajaju i briga o djeci ili recimo starijima, što prema [istraživanju Ane Štambuk, Silvije Rusac i Lee Skokandić](#) u 83 posto slučajeva u Hrvatskoj čine žene.

Emocionalni rad, koji je dio tereta, zahtjeva od žena da osim majke bude i učiteljica i medicinska djelatnica koja će objasniti djetetu što se točno događa u njihovom tijelu tijekom puberteta, a kada dođe vrijeme i da obave "onaj razgovor" o seksu. Iako te iste majke nisu imale ništa bolje seksualno obrazovanje od djece. Jer u Hrvatskoj se po tom pitanju zadnjih nekoliko desetljeća [ništa nije promijenilo](#): od prve inicijative [dr. Marijana Košičeka](#) 1960-ih do pokušaja kurikularne reforme 2015. i, prema Ministarstvu znanosti i obrazovanja dostatnog zdravstvenog odgoja koji trenutno postoji, seksualno obrazovanje svedeno je na tek nekoliko [površnih školskih sati](#). Stoga roditelji, naročito majke, u ovakvim situacijama moraju odrađivati posao države. No što kada majke nema?

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, u zemlji imamo 207 863 samohranih roditelja, od čega 16 posto čine samohrani očevi. Isto tako nešto više od četiri tisuće djece nema odgovarajuću roditeljsku skrb, oko polovice ih je smješteno u domove, a druga polovica u udomiteljske obitelji. Kad se sve zbroji, zaključujemo kako postoji znatan broj djece koji kroz pubertet, pa tako i mjesečnicu, prolaze sama ili bez centralne majčinske figure. Kada bismo u to mogli dodati i one koji nemaju dobar ili barem donekle otvoren odnos s majkama, broj bi dodatno narastao.

S., danas i sama majka dvoje odrasle djece, izgubila je majku s deset godina nakon čega ju je otac preselio u kuću s kumovima, a sestru kod tete jer je smatrao da će im biti bolje u obiteljima gdje postoji "ženska" ruka. Iako su ju kumovi prihvatili i voljeli kao vlastitu kćer, oni su do tada imali samo

“Nisam znala što se događa, odakle ta krv odjednom? Zašto me tako jako grči u trbuhu? Mislila sam da sam se gadno razboljela i išla se požaliti. Pred svima u kući sam rekla da krvarim. Dečki su se odjednom grohotom počeli smijati i rugati se. Kum je samo okrenuo glavu, pravio se da ništa nije čuo. Kuma me povukla za ruku, odvukla u drugi kraj kuće, gurnula mi uložak u ruke i strogim glasom rekla: „To su ženske stvari! Stavi uložak, kad se napuni, promijeni ga i tako nekoliko dana. Idući puta nitko ne mora znati da ti krvariš. I nemoj da se vidi taj uložak, zamotaj ga dobro u papir i baci. Ne moraju muški to gledati, niti to znati!” ispričala je S. Iz današnje perspektive će nam se priča možda činiti nevjerojatnom, no ovo se dogodilo prije svega nekoliko desetljeća.

Neznanje muškaraca dodatno potiče stigmatizaciju menstruacije

Razmislite o muškarcima iz svoje okoline. Koliko njih bi znalo točno reći što je mjesečnica? Koliko bi ih bez problema otišlo kupiti uloške ili tampone u drogeriju? Koliko ih ne bi skrenulo pogled na malo krvi u kupaonici? Iako je u zadnjih nekoliko godina došlo do nekih promjena kada govorimo o otvorenosti o temama menstruacije, broj i dalje nije pretjerano velik. Britanska tvrtka Hey Girls je 2019. provela istraživanje u kojem je sudjelovalo 1500 muškaraca, a rezultati su pokazali da čak četvero od deset muškaraca u školi nisu učili o mjesečnici, a jedan od tri nikada nije kupio menstrualni proizvod. Manje od polovice ispitanika razgovaralo je sa svojim kćerima o menstruaciji, a njih svega 41 posto bi se osjećalo ugodno voditi taj razgovor. S obzirom na važnost menstruacije za život i zdravlje, rezultati su poražavajući. Hey Girls je stoga izdao [brošuru](#) koja može pomoći očevima u pripremi za razgovor u kojoj pokrivaju osnovne informacije o menstruaciji i neka pitanja koja bi očevi mogli imati.

Z. Lovrić, učiteljica je s nekoliko desetljeća iskustva rada u školama kroz rad s učenicima svjedočila je svakakvim teškim obiteljskim situacijama, među kojima je odrastanje bez majke vrlo specifično. Iz njezinog iskustva, dolaskom puberteta djevojčice često same sebe stavljaju u ulogu odrasle osobe, počinju kuhati i čistiti kako bi preuzele tu “žensku” ulogu u kući, iako su još uvijek djeca.

“Djevojčice koje su odrasle bez majke, zapravo bez neke ženske osobe, iz mog iskustva znaju biti depresivne i izgubljene dolaskom puberteta. Kada govorimo o menstruaciji, ona je u osnovnoj školi još uvijek tabu tema, čak i među prijateljicama pa je očekivano da neće o tome razgovarati s očevima. Tada ja kao razrednica zapravo upućujem i učenicu i oca oko toga koje uloške kupiti na primjer. Važno je da postoji netko u sustavu kome će se dijete moći povjeriti.” govori Lovrić.

Za S. je škola također bila mjesto za dobivanje informacija, jer se nakon neugodnog razgovora s kumom oca nije usudila ništa pitati. Za nju su prijateljice bile te koje su ju uputile u ono osnovno, a pred kraj osnovne škole je na satovima biologije proširila znanje. Iako se menstruacija pokriva na

Da se u školama diljem svijeta pokriva tek minimum pokazuju i zabrinjavajući podaci o neznanju muškaraca o menstruaciji, koje je pokazalo istraživanje tvrtke **Intimina**. Čak 25 posto muškaraca misli kako se tampon mora izvaditi tijekom uriniranja, jednako toliko ih priznaje da ne znaju dovoljno kako bi razgovarali o ovoj temi, dok ih 30 posto vjeruje kako muškarci uopće ne bi trebali razgovarati o menstruaciji sa ženama.

Osim očeva, ili u slučaju djece koja odrastaju u domovima, odgojitelja, ne treba zanemariti ni internet kao izvor informacija. Štoviše, internet je često prvi izbor za informiranje mladih. Ništa neobično s obzirom na sve veću razinu informatičke pismenosti pa više od 60 posto mladih gugla svoja pitanja, dok će ih tek trećina o tome razgovarati s roditeljima. Dokle god će naše društvo gurati reproduktivno i spolno zdravlje, prava i probleme u sferu privatnog možemo očekivati da će djeca odgovore na neka od najintimnijih pitanja saznati od algoritama, tražilica, stranaca na internetu ili iz pornografije. Micanje stigme, kako s menstruacije, tako i sa seksualnosti ključno je ne samo za zdravo odrastanje nego i opći napredak društva. Odgovornost i značajnu ulogu u stvaranju sigurnog okruženja za otvoren razgovor o ovim temama osim roditelja imaju i odgojno-obrazovni i zdravstveni djelatnici, vlasti koje stoje iza politika koje oblikuju sredinu u kojoj živimo, pa čak i mediji koji informiraju i educiraju javnost. Nadamo se da smo ovim serijalom maknuli barem dio tabua s menstruacije i otvorili važna pitanja za neke od najranjivijih skupina.

Prethodne članke iz serijala "To nisu samo oni dani u mjesecu" možete pročitati [OVDJE](#).

Serijal članaka "To nisu samo oni dani u mjesecu" napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.